RVB22-0064

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Vaststellen Omgevingsvisie Bergen op Zoom
Nummer voorstel	:	RVB22-0064
Datum voorstel	:	23 mei 2023
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. J.A.A. Pals
Contactpersoon	:	Corette van Dijke
Afdeling	:	R&E
Contactpersoon Email	:	C.vanDijke@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164-277303
Programmanummer en -naam	:	4. Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Voorstel:

De raad van de gemeente Bergen op Zoom besluit tot het:

1. Vaststellen van de gewijzigde Omgevingsvisie van Bergen op Zoom;
2. Instemmen met de reacties op de ingekomen zienswijze op de Omgevingsvisie in de Nota van zienswijzen;
3. Instemmen met het actualiseren van de Omgevingsvisie in ieder geval in iedere bestuursperiode van 4 jaar en indien blijkt dat de inhoud van deze Omgevingsvisie niet langer aansluit bij de resultaten van de studie naar nieuwe woon- en werklocaties.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☑	☐

Communicatieparagraaf:

Deze Omgevingsvisie is, middels een unieke Bergse Aanpak, tot stand gekomen. Brede inbreng vanuit de gemeenschap was daarbij leidend, hetgeen passend is bij het doel van de Omgevingswet en is in lijn met de eerder door de gemeenteraad verplicht gestelde omgevingsdialoog. Er is heel veel waardering voor het vele werk dat verzet is door betrokken en bevlogen deelnemers in het proces. De Omgevingsvisie heeft naast een breed gedragen kijk op de fysieke leefomgeving ook een blijvende meerwaarde door een nog sterker netwerk.

Gedurende het gehele wordingsproces is de gemeenteraad actief betrokken geweest en geïnformeerd over de voortgang. De uiteindelijke versie is het resultaat van inspraak in de beeldvormende bijeenkomst op 6 april 2023, bespreking in commissie RDE van 12 april 2023 en de aangenomen motie vreemd aan de orde van de dag 'Omgevingsvisie (RMD23-0009)' in de raadsvergadering van 20 april 2023.

De formele tervisielegging van 6 weken is doorlopen en er zijn 7 zienswijzen ingediend en verwerkt in een nota van zienswijzen. Dat heeft geleid tot een beperkt aantal wijzigingen.

Samenvatting:

De Omgevingsvisie legt de ruimtelijke visie van de gemeenschap vast en is een verplicht onderdeel van de nieuwe Omgevingswet. Het geeft daarmee richting en focus aan nieuwe ontwikkelingen en vormt mede de basis voor toekomstige omgevingsplannen. Doel is om initiatiefnemers uit te nodigen om aan te sluiten bij een aantal kernwaarden om samen tot meer betekenisvolle plekken te komen.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Omgevingsvisie Bergen op Zoom	Bijgevoegd
2	Omgevingsvisie publieksversie/samenvatting	Bijgevoegd
3	Ingekomen zienswijzen	Ter inzage
4	Nota van zienswijzen	Bijgevoegd
5	Aangenomen motie Omgevingsvisie	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	28 juni 2023
Nummer	:	RVB22-0064
Onderwerp	:	Vaststellen Omgevingsvisie Bergen op Zoom

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom besluit tot het:

1. Vaststellen van de gewijzigde Omgevingsvisie van Bergen op Zoom;
2. Instemmen met de reacties op de ingekomen zienswijze op de Omgevingsvisie in de Nota van zienswijzen;
3. Instemmen met het actualiseren van de Omgevingsvisie in ieder geval in iedere bestuursperiode van 4 jaar en indien blijkt dat de inhoud van deze Omgevingsvisie niet langer aansluit bij de resultaten van de studie naar nieuwe woon- en werklocaties.

Inleiding

Er zijn demografische, technologische en ecologische ontwikkelingen. De veranderingen gaan snel en de maatschappelijke opgaven zijn groter en complexer dan ooit. Deze ontwikkelingen zijn onvoorspelbaar en niet met één maatregel of een procedure op te lossen. Ook lopen we snel tegen de grenzen aan van beschikbare ruimte en moeten we voorkomen dat belangen elkaar tegenwerken. De noodzaak is dus groot om in deze roerige tijd in samenwerking met de gemeenschap tot een visie voor de toekomstige leefomgeving te komen: De Omgevingsvisie.

Al vanaf 2018 is Gemeente Bergen op Zoom bezig met de samenwerking rondom de Omgevingsvisie. Dit document legt vast waaraan gewerkt is. Verder zorgt het document voor een eenduidige taal, zodat we elkaar beter verstaan en vergelijkbare beelden voor ons zien. Dit geldt intern binnen de gemeente, maar vooral voor onze samenwerkingspartners en de omgeving. We zoeken graag samen met anderen naar wat Bergen op Zoom toekomstbestendig en succesvol maakt. Op basis van gedeelde waarden maken we keuzes en geven we richting aan de toekomst.

De Omgevingsvisie is dé ruimtelijke pijlervisie onder de Toekomstvisie, maar heeft ook duidelijke raakvlakken met sociale en economische ontwikkelingen binnen de gemeente.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

De Omgevingsvisie is een nieuwe, algehele visie van de gemeenschap op ruimtelijke ontwikkelingen binnen onze gemeente. Hierin legt de gemeenschap haar ambities voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. De Omgevingsvisie biedt ruimtelijk houvast, maar levert nog veel meer op:

- Het is een kader en kompas voor het Bergen op Zoom als betekenisvolle plek;
- Het prikkelt en nodigt initiatiefnemers uit om mee te ontwikkelen;
- Een nieuwe rolverdeling tussen overheid, inwoners en andere belanghebbenden;
- Ontwikkelrichtlijnen voor de omgeving;
- De omgevingsdialoog komt op gang;
- Inspirerende toekomstbestendige randvoorwaarden binnen de Omgevingswet en
- Een versterkt netwerk.

Een grote meerwaarde van het vastleggen van een visie van de gemeenschap op de fysieke leefomgeving is dat tijdens het proces van totstandkoming van deze visie de agenda en de gesprekken niet worden gedomineerd door mogelijk conflicterende belangen die een rol spelen bij meer concrete initiatieven. Er is meer een open dialoog en stakeholders, deskundigen en betrokken inwoners kunnen met iets meer afstand naar een verdere horizon kijken.

Uitwerking voorstel

Om een positieve, toekomstgerichte verandering aan te brengen, is het van belang om te komen tot een gedeelde visie om “daar” te komen.

*Om het gehele proces van de totstandkoming te zien kijk op: bozontwikkelt.nl

Canvas

In co-creatie is daarom geformuleerd hoe een plek - onze leefomgeving waar we wonen, verblijven, werken - eruit zou moeten zien. Dit hebben we op een doek geschetst, oftewel een canvas. Het canvas beschrijft de plek die we willen zijn en geeft de waarden weer die we binnen Bergen op Zoom als betekenisvolle plek graag terugzien. Het canvas helpt richting te geven aan de ontwikkeling van Bergen op Zoom. Het geeft houvast als gemeenschappelijke taal en is de bril waarmee we naar de leefomgeving van de toekomst kijken.

In het canvas zijn de waarden als bollen weergegeven. Je kunt het zien als perspectieven van waaruit je kunt kijken naar een plek en die de plek betekenisvol maken. Kijkend vanuit deze bollen zien we beter wat er gaande is. In de praktijk – als je door de bril van het canvas naar een wijk, buurt of straat kijkt – zul je zien dat sommige waarden duidelijker en sterker aanwezig zijn dan andere. Dit verschilt dus per plek. Het canvas Betekenisvolle Plek is dus een hulpmiddel om beter te zien wat er gaande is en wat er nog mist. Dat een gezamenlijk beeld creëert van de potentie die een gebied, plek, buurt of wijk heeft.

Iedereen die initiatieven en ideeën heeft, wordt uitgenodigd om dit te bekijken vanuit de bollen van het canvas. In welke mate draagt het bij aan – of versterkt het – de verschillende waarden? Het canvas fungeert als startpunt om het idee of initiatief verder te ontwikkelen, vorm te geven én mogelijk te maken.

*Voor een uitgebreide toelichting op de bollen van het canvas klik hier: prezi Canvas

Gebiedsprofielen
Naast het canvas onderscheiden we de volgende vier gebieden met elk hun eigen karakteristieken en kwaliteiten:

- Stedelijk Leven
- Waterrijk Leven
- Landelijk Leven
- Natuurlijk Beleven

In de gebiedsprofielen beschrijven we het meer bepalende karakter van de verschillende deelgebieden. Dit zijn kwaliteiten van het gebied die we willen behouden en/of versterken. De kaart met alle deelgebieden samen vormt een raamwerk dat dient als kapstok voor nieuwe ontwikkelingen. Ontwikkelingen kunnen hieraan worden opgehangen, mits ze passen bij de sfeer/het karakter van het deelgebied. Zo dragen ze bij aan het behoud en de versterking van de kwaliteit.

Sleutelgebieden
Om nog meer focus aan te brengen en de energie meer te richten concentreren we ons in de Omgevingsvisie in eerste instantie op de volgende drie sleutelgebieden:

- Waterfront
- Bergse Entree
- Bos in Verbinding

De selectie van deze sleutelgebieden is in co-creatie tot stand gekomen, met deelnemers uit de Bergse samenleving. Een groep zogenaamde ‘Mogelijkmakers’, die bestaat uit beslissers van zorg-, welzijns-, natuur-, onderwijsinstanties en het bedrijfsleven, leidt deze beweging.

Volgens alle ‘samenstellers’ zijn sleutelgebieden omgevingen binnen onze gemeente waar nu al de nodige dynamiek is te vinden en waar de noodzaak tot een nieuwe invulling het meest voor de hand ligt. Maar uiteraard ontwikkelt Bergen op Zoom zich als geheel. Ook buiten de sleutelgebieden gebeurt er van alles en vinden ontwikkelingen plaats, waarbij optimaal wordt aangesloten bij de kernwaarden van het gebiedsprofiel en de met elkaar vastgestelde waarden uit het canvas

Consequenties van het voorstel

Het opstellen van een Omgevingsvisie in het kader van de toekomstige nieuwe Omgevingswet is een vereiste. De Omgevingsvisie legt de ruimtelijke visie van de gemeenschap vast. Het geeft daarmee richting en focus aan nieuwe ontwikkelingen en vormt mede de basis voor toekomstige omgevingsplannen.

De kaders en ambities uit de Omgevingsvisie krijgen vorm in de zogeheten programma’s. Een programma kun je zien als het geldende gemeentelijke beleid en de gebiedsvisie. Zo’n programma geeft handvatten voor de uitwerking van het beleid voor een bepaalde sector of een bepaald gebied. In een programma staat de basis voor de inzet van concrete maatregelen.

Zodra de Omgevingswet wordt ingevoerd is er sprake van een tijdelijk Omgevingsplan ter vervanging van het geldende bestemmingsplan. In dit Omgevingsplan staan regels over activiteiten die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving (planregels). Voor het hele grondgebied is te zien welke functies aan locaties zijn

toebedeeld en welke andere regels daar van toepassing zijn. Het Omgevingsplan vervangt de geldende bestemmingsplannen en verordeningen.

Maar het opmaken van de Omgevingsvisie van Bergen op Zoom was meer dan een verplicht nummer. In het proces wat doorlopen wordt om een Omgevingsvisie voor Bergen op Zoom op te stellen, is veel enthousiasme ontstaan. Zo is door meerdere partijen opgeroepen om alvast te gaan werken in de geest van de visie, alvorens deze definitief door de raad is vastgesteld. De focus die door de visie is aangebracht en de methodiek die is bedacht helpen lopende processen te stroomlijnen en trekken nu al nieuwe initiatieven aan.

De gestelde ambities ten aanzien van woningbouw zullen voor een belangrijk deel binnen deze sleutelgebieden een invulling krijgen. De gebieden liggen allemaal binnen het stedelijk gebied. Hierdoor wordt het landelijk en provinciaal beleid gevolgd. Dit geeft aan dat nieuwe stedelijke ontwikkelingen ten aanzien van woningbouw, met name door inbreiding in de bestaande stad en op maximaal 15 minuten fietsen van een OV-Hub/station, moet worden gerealiseerd. Door de focus op de drie sleutelgebieden te leggen wordt intern en extern een duidelijke richting aangegeven en helpt het in lobby werk om kapitaal en voorzieningen naar Bergen op Zoom te trekken.

Buiten de Sleutelgebieden blijft uiteraard ook de mogelijkheid bestaan om ontwikkelingen toe te staan. Het initiatief zal dan bij voorkeur evenzo moeten aansluiten bij aan de in het Canvas van de Omgevingsvisie beschreven waarden. Daarnaast is het ruimtelijk toetsingskader voor een initiatief opgenomen in de beschrijving van de Gebiedsprofielen van de Omgevingsvisie.

Na verloop van tijd kan blijken dat de omgeving en de vraag en behoefte dusdanig zijn veranderd dat deze niet meer goed aansluiten bij de huidige sleutelgebieden. Dan kan besloten worden om een nieuw sleutelgebied te definiëren. De Omgevingsvisie biedt die ruimte: niets is voor altijd. Zeker indien blijkt dat de inhoud van deze Omgevingsvisie niet langer aansluit bij de resultaten van de studie naar nieuwe woon- en werklocaties.

Bij alle lopende en nieuwe initiatieven blijft van belang dat ook na vaststelling van deze Omgevingsvisie de waardevolle dialoog, die tot nu toe met het maatschappelijk veld is gevoerd, voortgezet wordt. Het blijven betrekken van de ‘Mogelijkmakers’ en hun achterliggend netwerk is essentieel om het draagvlak voor toekomstige ontwikkelingen zo breed mogelijk te houden. De stimulatie van betrokkenheid, de creatie van eigenaarschap en de organisatie van uitvoeringskracht zijn nu, maar zeker na vaststelling van deze visie, van groot belang.
In een eerdere fase in relatie tot de invoering van de Omgevingswet is door de gemeenteraad veel belang gehecht aan de omgevingsdialoog en is deze, niet voor niets, verplicht gesteld. Deze Omgevingsvisie biedt een unieke kans om al vroeg in gesprekken met initiatiefnemers richting te geven aan hoe optimaal bijgedragen kan worden aan een voor Bergen op Zoom ‘betekenisvolle plek’. Dat is dus nog vóórdat er een omgevingsdialoog is over een meer concrete ontwikkeling.

De mate waarin door initiatieven wordt aangesloten bij deze Omgevingsvisie, zeker bij de meer concrete doelen in de ‘Sleutelgebieden’, zorgt voor een belangrijkere bijdrage aan de hier opgetekende doelen en voor een breder draagvlak. Dat komt de uitvoering ten goede!

Duurzaamheid

De energietransitie zorgt ervoor dat onze woon- en leefomgeving in korte tijd flink verandert. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de komst van windmolens, zonnepanelen en de infrastructuur die hiervoor wordt gerealiseerd. De bouw van het 380kV-hoogspanningsstation (TenneT-station) is een duidelijk gevolg. In het verbinden van de energietransitie met andere maatschappelijke opgaven en het maken van keuzes hierin speelt de Omgevingswet een belangrijke rol. De projecten en plannen uit de RES (Regionale Energiestrategie) kunnen pas uitgevoerd worden als ze zijn vastgelegd in beleid en regels. Het instrumentarium van de wet is dus nodig om de RES-doelstellingen te verankeren en is daarmee onlosmakelijk verbonden aan de Omgevingsvisie.

De economie vernieuwt en verduurzaamt. Circulariteit, energietransitie en digitalisering zijn de grootste investeringsthema's die impact hebben op werklocaties. Dit zien we nu al terug in de investeringsdynamiek in onze gemeente. Zo zien we dat de circulaire economie tot extra of nieuwe investeringsdynamiek leidt. Maar ook zien we in de sleutelgebieden kansen voor circulair bouwen en eigen opwek van energie.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten			x	
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			x	
3. Imago gemeente		x		
4. Algemene en externe omgeving		x		
5. Veiligheid	x			
6. Financiën		x		
7. Juridisch		x		
8. Planning			x	
9. Kwaliteit uitvoering			x	
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		x		

NB Het NIET vaststellen van de Omgevingsvisie, welke nadrukkelijk tot stand is gekomen in co-creatie, is wél een risico. Het imago van de gemeente (punt 3) bijvoorbeeld, zou dan een risico lopen door het onbruik van veel tijd en energie van alle (externe) betrokkenen.". Ook is er het juridische risico, wanneer we niet bij de invoering van de Omgevingswet onze visie hebben vastgesteld.

Alternatieven

Het vaststellen van een Omgevingsvisie kan weliswaar vormvrij, maar is een verplichting vanuit de nieuwe Omgevingswet. Dat betekent dus dat je op allerlei manieren een Omgevingsvisie kan maken. De hier gekozen aanpak kenmerkt zich vooral door co-creatie. De kennis en kracht van de gemeenschap zijn samengebracht. De afgelopen jaren is de voortgang op meerdere momenten met de gemeenteraad gecommuniceerd en middels het Design Team Raad werden regelmatig de processen afgestemd.

Motie vreemd aan de orde 'Omgevingsvisie (RMD-0009)'

Op 20 april 2023 is in de vergadering van de gemeenteraad een motie vreemd aan de orde van de dag inzake 'Omgevingsvisie RMD-0009)' aangenomen. Deze is verwerkt in de definitieve versie. Zo is nadrukkelijk opgenomen dat indien uit de studie naar nieuwe woon- en werklocaties blijkt dat er nieuwe sleutelgebieden toegevoegd moeten worden dat dit zeker mogelijk is. Ook zijn de bijdragen van inwoners en organisaties geanonimiseerd. Daar waar in het document Bergen op Zoom staat worden nadrukkelijk ook de kernen Halsteren, Lepelstraat en Heimolen bedoeld.

Zienswijzen

Een aantal reacties heeft tot wijzigingen in de Omgevingsvisie geleid.

Zo is het belang van vitale infrastructuur onderstreept door het toevoegen van onderstaande passage:
"Bij concrete initiatieven is het van belang om actief de dialoog te zoeken met nutsbedrijven, beheerders van het water, het landschap of andere vitale infrastructuur gezien de mogelijk grote impact op de ruimte. Denk bijvoorbeeld aan de toekomstige infrastructuur in het belang van de energietransitie. De gemeente zal een dergelijke dialoog stimuleren om later een goede belangenafweging te kunnen maken."

Aan de zienswijze van camping Bergse Hoeve is door het toevoegen van onderstaande zin aan de tekst op pagina 23 (horende bij het gebiedsprofiel 'Natuurlijk Beleven'), deels tegemoet gekomen wordt aan de wens om de grens tussen gebieden wat minder hard te trekken.
"Een sterk verbonden netwerk van recreatieve voorzieningen versterken de structuren en voorzieningen uit aanliggende gebieden."

Ambtshalve wijzigingen

Tot slot is een beperkt aantal ambtshalve wijzigingen opgenomen. Dit betreft redactionele aanpassingen.

De Nota van zienswijzen maakt onderdeel uit van dit besluit en is bijgevoegd. Daarin vindt u een volledig overzicht van de zienswijzen en alle voorgestelde wijzigingen.

Uitvoering

We stellen voor de Omgevingsvisie in ieder geval iedere bestuursperiode van 4 jaar opnieuw in het licht van de actualiteit te bezien. Dat wil niet zeggen dat we de visie om de vier jaar compleet herschrijven, maar alleen daar waar nodig stellen we deze bij. Voor het overige blijft de visie intact. Daarmee wordt de visie geen star document, maar kan deze flexibel worden ingezet om vorm te geven aan de ambities over een langere termijn en kunnen we eveneens inspelen op veranderende omstandigheden.

De Omgevingsvisie zal de komende periode zijn uitwerking krijgen in bestaande en toekomstige deelvisies, gebiedsvisies of thematische beleidsnota's voor met name de fysieke leefomgeving. De juridische verankering van de Omgevingsvisie vindt plaats in de omgevingsplannen. De huidige bestemmingsplannen en verordeningen die over de fysieke leefomgeving gaan, werken door tot er voor dat gebied een omgevingsplan geldt. Gemeenten krijgen tot uiterlijk 2029 de tijd om één omgevingsplan gereed te hebben. De benodigde aanpassingen in de APV en in verordeningen vinden pas plaats op het moment dat de Omgevingswet wordt ingevoerd.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,	De burgemeester,
Dhr. mr. drs. ing. M. van Vliet	Dhr. dr. F.A. Petter

RVB22-0064

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 23 mei 2023, nr. RVB22-0064;

BESLUIT:

1. Vaststellen van de gewijzigde Omgevingsvisie van Bergen op Zoom;
2. Instemmen met de reacties op de ingekomen zienswijze op de Omgevingsvisie in de Nota van zienswijzen;
3. Instemmen met het actualiseren van de Omgevingsvisie in ieder geval in iedere bestuursperiode van 4 jaar en indien blijkt dat de inhoud van deze Omgevingsvisie niet langer aansluit bij de resultaten van de studie naar nieuwe woon- en werklocaties.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 28 juni 2023

De griffier,	De voorzitter,
Mevr. drs. E.P.M. van der Meer	Dhr. dr. F.A. Petter